

Cliëntenmonitor Langdurige Zorg

4de meldactie – oktober 2010

Memo 'Eigen bijdrage begeleiding'

November 2010

Dit memo geeft een overzicht van de ervaringen van mensen met de invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding. Het gaat hierbij om mensen van 18 jaar en ouder die gebruik maken van begeleiding. Doel van de maatregel is het beperken van het gebruik van begeleiding.

Voor het opstellen van het memo is gebruik gemaakt van gegevens uit de 4de meldactie AWBZ. Deze meldactie is onderdeel van de Cliëntenmonitor Langdurige Zorg 2009-2010. De deelnemende organisaties in dit samenwerkingsverband zijn: CG-raad, CSO, Landelijk Platform GGz, LOC, NPCF, Per Saldo en Platform VG. De meldactie is ondersteund door Zorgbelang en Mezzo, landelijke Vereniging voor Mantelzorgers en Vrijwilligerszorg.

De ervaringen hebben betrekking op drie thema's: informatievoorziening, betaling en de gevolgen van de invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding. Op basis van de ervaringen wordt in dit memo een antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Zijn mensen goed geïnformeerd?
- Weten mensen hoeveel zij moeten betalen?
- Wat zijn de gevolgen voor mensen?

Zijn mensen goed geïnformeerd?

Per 1 januari 2010 moeten mensen van 18 jaar en ouder met een persoonsgebonden budget (PGB) een eigen bijdrage voor AWBZ-begeleiding betalen. Mensen van 18 jaar en ouder met begeleiding in natura (zorg van een instelling) moeten vanaf 21 juni 2010 een eigen bijdrage betalen. Voor kinderen onder de 18 jaar is geen eigen bijdrage verschuldigd.

Allereerst is aan mensen gevraagd of zij geïnformeerd zijn over de invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding. Onderstaande tabel geeft een overzicht.

- nee	27%
- ja	61%
- weet ik niet	12%

Bron: Cliëntenmonitor AWBZ najaar 2010. Cijfers op basis van volledige informatie bij N= 368

Vervolgens is aan de mensen die geïnformeerd zijn gevraagd of de informatie duidelijk was.

- nee	36%
- ja	64%

Bron: Cliëntenmonitor AWBZ najaar 2010. Cijfers op basis van volledige informatie bij N= 225

Op basis van bovenstaande tabellen is de conclusie dat mensen niet goed geïnformeerd zijn over de invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding. Een

groot deel van de mensen is vooraf niet geïnformeerd over invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding. Ook was de informatie voor veel mensen niet duidelijk. Dit betekent dat veel mensen pas een aantal maanden na invoering geconfronteerd worden met een rekening voor de betaling van eigen bijdragen. In het volgende kader twee uitspraken hierover.

De onrust en paniek zijn op zichzelf ziektemakend. Het is slopend om je met dit soort zaken bezig te houden, waarmee je niet bezig wil zijn.

De samenwerking tussen het CAK en de zorgkantoren over de uitwisseling van de (financiële) gegevens en het bepalen van de eigen bijdrage laat sterk te wensen over. Het duurt allemaal te lang en de uitwisseling stukt. gevolg: cliënten die later geconfronteerd worden met een hogere te betalen eigen bijdrage en/of terugbetaling.....

De eigen bijdrage-nota over periode 7 is 8-10-2010 per post ontvangen.

Weten mensen hoeveel zij moeten betalen?

De eigen bijdrage voor begeleiding heeft een maximum. Hoe hoog dat is, hangt af van leeftijd, inkomen en gezinssamenstelling. Of mensen het maximum aan eigen bijdragen betalen hangt ook af van andere eigen bijdragen AWBZ en Wmo.

Aan mensen is gevraagd of zij weten wat de hoogte van hun eigen bijdrage voor begeleiding is.

- nee	51%
- ja	49%

Bron: Cliëntenmonitor AWBZ najaar 2010. Cijfers op basis van volledige informatie bij N= 368

Op basis van bovenstaande tabel luidt de conclusie dat in oktober 2010 de helft van de mensen nog steeds niet weet hoeveel zij moeten betalen. Hieronder twee verhalen van mensen over wat dit voor hen betekent.

Er wordt overal geroepen dat we een eigen bijdrage moeten gaan betalen maar ik heb nog niets vernomen van het CAK. Die eigen bijdrage zou heel hoog uitvallen volgens de berekening op de website. Wel 158 euro per maand, het zou ingegaan zijn in juni het is nu oktober en ik heb nog niets vernomen.

Gisteren (7 oktober, red.) hebben we een brief gekregen van het CAK, met de melding dat de eigen bijdrage voor 2010 berekend gaat worden. Wij wisten van niets. Het komt neer op een E.B. van €900 tot €1800 voor 2010, afhankelijk de visie van CAK. Geïndiceerd zijn 4 dagdelen begeleiding bij dagbesteding, gebruik wordt gemaakt van 2 dagdelen. In de nieuwsbrief van SWZ, vandaag 07-10-10 ontvangen, staat dat deze E.B. m.i.v. 21-06-10 geëffectueerd wordt. Ik vind dat deze wijziging minimaal 2 maanden voor ingangsdatum gemeld had moeten worden door CAK. Dit is namelijk de opzegtermijn die geldt voor het zorgcontract. Wij hadden dan de mogelijkheid gehad om de financiële consequenties mee te laten wegen om door te gaan of te stoppen. Nu worden we voor een voldongen feit gesteld met als gevolg enorme kosten.

Wat zijn de gevolgen voor mensen?

Hieronder twee verhalen van mensen over de invoering van de eigen bijdrage voor begeleiding.

Eigen bijdrageregeling voor dagbesteding van mijn broer. De eigen bijdrage wordt berekend over ons gezamenlijk inkomen, terwijl ik voor hem zorg en dus zijn mantelzorger ben. Hij woont bij mij. Ik voel mij als mantelzorger behoorlijk gestraft voor het feit dat ik voor mijn broer zorg (hoewel ik dat uiteraard met liefde doe). Als hij niet bij mij zou kunnen wonen, moet hij naar een woonvoorziening waarvan de kosten ten laste van de AWBZ komen, in ieder geval voor een groot deel. Hij functioneert op een laag niveau en kan niet lezen, schrijven, rekenen. Is niet zelfredzaam.

Mijn man zou na een hersenbloeding in 2004 nooit meer thuis kunnen wonen. Begin 2006 is hij vanuit het verpleeghuis naar huis gekomen en gaat 8 dagdelen naar de dagopvang, verder verzorg ik hem. Ik heb door mijn man naar huis te halen en zelf voor hem te zorgen de gemeenschap veel geld bespaard. Ik vind dus, dat ik achteraf hiervoor gestraft wordt. Ik en medelotgenoten hebben tot op heden nog niets over de te betalen eigen bijdrage gehoord. Dus straks een flinke rekening.

In een peiling (N=645) eerder dit jaar onder mensen met psychiatrische problemen door Landelijk Platform GGZ¹ gaf een deel van de mensen aan principiële bezwaren te hebben tegen de eigen bijdrage voor begeleiding omdat zij binnen dagbesteding vrijwilligerswerk doen. Mensen hebben daarmee, vaak voor het eerst na jaren, het gevoel een zinvolle bijdrage aan de samenleving te leveren. Hieronder enkele citaten van mensen over vrijwilligerswerk binnen dagbesteding.

"Bespottelijk dat ik een eigen bijdrage moet betalen om te werken op de dagbesteding. Echt geen woorden voor!"

"ik vind het jammer dat ik moet betalen om te gaan werken terwijl andere mensen betaald krijgen voor hun werk!!"

"ik vind het te gek voor woorden dat ik geld moet betalen om te mogen werken."

Aan mensen is gevraagd of de eigen bijdrage voor begeleiding leidt tot een financieel probleem.

- nee	33%
- ja	34%
- weet ik niet	33%

Bron: Cliëntenmonitor AWBZ najaar 2010. Cijfers op basis van volledige informatie bij N= 368

Op basis van bovenstaande tabel is de conclusie dat de eigen bijdrage voor een derde van de mensen tot financiële problemen leidt. Eveneens een derde kan de gevolgen (nog) niet inschatten.

Vervolgens is gevraagd hoe mensen het financieel probleem denken op te lossen. In onderstaande tabel zien we dat een kwart van de mensen overweegt om de begeleiding stop te zetten of de begeleiding inmiddels heeft gestopt. Drie van de

¹ Landelijke Platform GGZ, Uitslag enquête eigen bijdrage AWBZ, 30 september 2010

tien mensen gaat bezuinigen en bijna de helft weet nog niet hoe zij de financiële problemen kunnen oplossen.

- ga de begeleiding stopzetten of heb dit al gedaan	13%
- overweeg de begeleiding stop te zetten	11%
- ga bezuinigen op andere dingen	30%
- weet het nog niet	46%

Bron: Cliëntenmonitor AWBZ najaar 2010. Cijfers op basis van volledige informatie bij N= 247

In een peiling eerder dit jaar onder mensen met psychiatrische problemen door Landelijk Platform GGz gaf 21,5% aan de begeleiding te stoppen en 19,7% dit te overwegen.

Hieronder een aantal verhalen van mensen over oplossingen waar zij, noodgedwongen, voor kiezen.

Stoppen met begeleiding

Als gevolg van de eigen bijdrage is het financieel niet meer mogelijk dat mijn echtgenoot (53 jaar) naar de dagbesteding gaat. Hij haalde hier zijn energie uit en had het gevoel er ook nog bij te horen in deze maatschappij. Omdat hij na zijn beroerte in 2004 uiteindelijk voor 100% is afgekeurd en dagelijks nu thuis zit.

als er eindelijk eens een indicatie in de bus gaat vallen (tot nu toe nog niet) en het blijkt dat ik daardoor financieel in de problemen kom, dan zal ik overwegen minder zorg te vragen of de zorg helemaal stop te zetten!

lastig om zorgmijders tot hulpverlening te verplichten. Mijn doelgroep zijn huurders die er financieel slecht aan toe zijn, ontruimingsvonnis huurachterstand hebben. Eigen bijdrage is een obstakel.

Bezuinigen op andere dingen

ik wil eerst kijken waar ik nog op kan bezuinigen maar bijna 200 euro in de maand is heel veel voor mensen met een wia uitkering.

heb het heel erg nodig om te kunnen overleven, wil proberen het op te brengen Het meest irritante is dat ik pas na een maand ingelicht werd over de eigen bijdrage, zodat ik in november nog een rekening kan ontvangen over de maand dat ik er nog niet van wist maar wel een dagactiviteit volgde.

Conclusie

- Mensen zijn niet goed geïnformeerd: niet op tijd en niet volledig. Dit heeft ertoe geleid dat veel mensen pas verschillende maanden na invoering geconfronteerd worden met de rekening voor de eigen bijdrage voor begeleiding.
- De helft van de mensen weet in het najaar van 2010 nog steeds niet hoe hoog hun eigen bijdrage is.
- De eigen bijdrage leidt voor een derde van de mensen tot financiële problemen.
- Eveneens een derde kan de gevolgen (nog) niet inschatten.
- Een kwart van de mensen overweegt om de begeleiding stop te zetten of heeft de begeleiding inmiddels gestopt.
- Drie van de tien mensen gaat bezuinigen en bijna de helft weet nog niet hoe zij de financiële problemen kunnen oplossen.
- De eigen bijdrage is door de overheid bewust inzet vanwege de remmende werking die ervan uitgaat. Vraag is of er voldoende overzicht is van welke groepen mensen gaan afzien van begeleiding: mensen die de eigen bijdrage niet kunnen betalen en mensen die al moeilijk tot accepteren van zorg te bewegen zijn.